

Forfatter: Ingemann, B. S.

Titel: Valdemar Seier

Citation: Ingemann, B. S.: "Valdemar Seier", i Ingemann, B. S.: *Valdemar Seier*, udg. af Marita Akhøj Nielsen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1987, s. 521. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ingemann02-shoot-idm140036555196560/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Valdemar Seier

Kongens udvikling munder ud i, at han lærer at opgive sit eget for at gå ind i den større sammenhæng: nationen og i sidste instans Guds rige. Og dette er efter Ingemanns overbevisning opgaven for ethvert menneske, som det fint og anskueligt udtrykkes i beskrivelsen af Carl s. 494f.: »Carl glemte sig selv og sine egne Bekymringer ved Tanken om Kongen og Fædrelandet. Han saae Borgerne med deres Hustruere og Børn gaae med stille Glæde i de veltillfredse Ansigter fra Høimessen i Domkirken, og han kom ihu, at det var den 27de Søndag efter Trinitatis, da Evangeliet om Herrens Forklarelse paa Bjerget pleiede at synges fra Høialteret.» Længere end til denne opløftende samhørighed med den større helhed kan mennesket ikke nå i denne tilværelse, den endelige harmoni opnås først i Guds rige. Derfor må Carl efter forsoningen med grev Albert møde Otto, og hans tavse henpegen mod himlen betegner ikke kun Kirstines død, men også stedet for den endelige fred og forsoning (s. 500).

Modtagelsen

De samtidige danske anmeldelser af *Valdemar Seier* er overvejende negative. Det gælder således den anonyme omtale (af O.D. Lütken) i *Dansk Literatur-Tidende* for 1827. Til en begyndelse udtrykker anmelderen dog sin glæde over, at Danmark endelig har fået en original historisk roman og ikke længere behøver at nøjes med de oversatte. Imidlertid ville Lütken have foretrukket netop Valdemar Sejrs tid behandlet i et episk digt, fordi det muliggør en mere romantisk og fantasifuld behandling. Personkarakteristikken er også uheldig, i mange tilfælde ganske usandsynlig. Der er for mange personer og for mange handlingstråde i romanen. Værst er dog, at det overnaturlige spiller en så stor rolle, dette er efter anmelderens mening nemlig direkte skadeligt for læserne. Trods denne betænkelighed mener Lütken dog trygt at kunne anbefale romanen, ikke mindst til de unge – af begge køn; romanens holdning er jo klart moralsk.

De forhold, Lütken roser og dadler, går igen i de fleste anmeldelser, bortset fra, at han er ene om at foretrække digtformen. I den længste og mest betydelige samtidige recension, Chr. Molbecs i *Nordisk Tidsskrift for Historie, Literatur og Kunst* fra 1828, underbygges kritikken af *Valdemar Seier* med en teori om den historiske roman

som genre. Teorien bygger på en analyse af Walter Scotts romaner, og i sammenligningen med dem falder Ingemann ynkeligt igennem på alle punkter. Han har ikke Scotts indsigt i den menneskelige natur eller hans evne til at fremstille levende, individuelt tegnede personer. Ingemann giver en uoverskuelig og uopoetisk fremstilling af alle de historiske fakta og personer i stedet for som Scott at forudsætte dem bekendt. Han har ikke sit britiske forbilledes sikre overblik over og forståelse for den tidsalder, han skildrer, og han er ikke i stand til at indarbejde det historiske stof i sin roman, men bliver stående ved en ophobning af kendsgerninger, der virker som et fremmedelement i fiktionen. Molbech kan endelig påpege en lang række anakronismer i *Valdemar Seier*, og hans opregning af store og små historiske fejl er siden blevet gentaget og udvidet af Ingemanns kritikere. Blandt digtrens væsentlige forsyndelser kan nævnes selve Valdemars karakter: det strider mod vort kendskab til det 13. århundredes historie, at den mægtige hersker skulle være en sentimental ridder, der belevet (og kysk) hyldede det smukke køn (*Nordisk Tidsskrift* . . . s. 280f, 292ff); til Molbechs mere smålige indvendinger hører f.eks. hans påtale af, at Saxo ejer en *skreven* samling af kæmpeviser (aa. s. 298). På et par punkter (romanens sprog og skabelsen af en original dansk historisk roman) roser Molbech ganske vist Ingemann, men i hans vrangtne og vrissende formuleringer bliver selv denne ros meget forbeholden. I det hele taget er tonen i denne anmeldelse for en moderne læser utroligt grov. Selv samtiden, der ellers var vant til skarp lud i de litterære tidsskrifter, fandt den hård. Men i de fleste tilfælde anfægtedes Molbechs vurdering ikke. Der fremkom ganske vist et par næsten helt igennem positive anmeldelser, men det var ikke i de toneangivende tidsskrifter. De udenlandske, nemlig svenske, tyske og engelske anmeldelser oversattes eller refereredes i danske tidsskrifter, og de var klart mere positive end de danske; værket blev snart oversat til disse sprog.

Anmeldelserne af *Valdemar Seier* lod efter vor målestok længe vente på sig. Romanen udkom i oktober 1826, men de tidligste anmeldelser blev først offentliggjort noget senere i det følgende år. Det betyder, at anmelderne har kendt publikums reaktion, da de skrev deres recensioner, og det nævnes i dem alle, at romanen har opnået en umådelig popularitet. Allerede i 1828 kom da også andenudgaven.

Flere af anmelderne profeterede, at *Valdemar Seiers* succes ville

fremkalde mange historiske romaner, og det kom til at holde stik. Blandt de mere kendte kan man nævne Carl Bernhards, H.F. Ewalds og Carit Etlars historiske romaner. Ikke mindst de sidstnævnte udkonkurrerede efterhånden Ingemanns.

Men inden det skete, var de blevet læst af mange, og i alle samfundsklasser, fra kongefamilien og nedefter. Romanerne udkom allerede fra begyndelsen af 1840'erne i meget billige udgaver, og det bevirkede sammen med legebiblioteker og læseselskaber, at de brede lag af befolkningen fik adgang til at læse dem. I breve til Ingemann findes rørende beretninger om romanernes overvældende virkning også på meget lidt læsevante grupper af landbefolkningen, og i højskolernes folkeopdragende historieundervisning indgik Ingemanns historiske romaner langt op i tiden som en fast bestanddel. Af memoirer fremgår romanernes indflydelse også i borgerskabet, og ikke kun blandt børnene.

Det er naturligvis altid vanskeligt at måle et litterært værks betydning, men samtiden oplevede Ingemanns historiske romaner som en væsentlig forudsætning for den nationale begejstring, der prægede tiden fra 1848 til 1864. Slående beviser på Ingemanns position i folkets bevidsthed var den hyldest, han modtog ved soldaternes hjemtog i treårskrigen og ikke mindst ved sin 70-års fødselsdag i 1859. Karakteristisk for Ingemann kvitterede han for de mange tegn på folkets taknemmelighed med digtet *Tanke-Telegraphdepeche (Fædrelandet den 31. Mai 1859)*. Her erklærer han, at han ingen fortjeneste har,

Men Krandsen skjøn og frisk og foraarstrøn
Tilhører Folkeanden, som har givet
Ham og hver Skjald, der sang om Folkelivet,
Det Stof til Sang, det Liv i Sagn og Sage,
Der laa i Folkets Sjæl fra gamle Dage.

Tekstform

Der er ikke bevaret noget manuskript til *Valdemar Seier*. Til grund for denne udgave ligger originaludgaven fra 1826, som ikke frembyder væsentlige problemer. Førsteudgaven omfatter en rettellesliste til 1. og 2. del, der er fulgt i denne udgave. I listen nedenfor meddeles disse rettelser, for så vidt som de ikke kun griber ind over for åbenlyse